

شبيه سازى انسان از منظر

فقه و حقوق بين الملل

www.ketab.ir

نويسنده:

مژگان كشيرو

سرشناسه : کثیری، مژگان، ۱۳۴۴ -
 عنوان و نام پدیدآور : شبیه‌سازی انسان از منظر فقه و حقوق بین‌الملل / مژگان کثیری.
 مشخصات نشر : تهران: شاپرک سرخ، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۸۶ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۳۹-۶۳-۱
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 موضوع : همتاسازی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
 موضوع : همتاسازی انسانی (فقه)
 موضوع : همتاسازی انسانی -- جنبه‌های اخلاقی
 موضوع : همتاسازی انسانی -- قوانین و مقررات
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۵ ک۲۸۵ / ۱۹۸ / ۶۴
 رده بندی دربی : ۳۷۹ / ۳۹۷
 شماره کاتالوژی : ۴۳۰۰۶۳۹
 ملی :

عنوان: شبیه سازی انسان از منظر فقه و حقوق بین الملل

نویسنده : مژگان کثیری

نوبت چاپ: اول بهار ۱۳۹۵

ناشر : شاپرک سرخ

چاپ و صحافی : شاپرک

شمارگان : ۱۰۰۰

قیمت : ۱۴۰۰۰ تومان

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۳۹-۶۳-۱

انتشارات شاپرک سرخ: تهران، میدان انقلاب اسلامی، ابتدای خیابان آزادی، کوچه شهید جنتی،

پلاک ۲۴ واحد ۱

۰۹۱۲-۲۱۴۴۶۰۰

۰۲۱-۶۶۹۳۳۷۴۶

www.shaparak.com

۷	بررسی فقهی حقوقی و بین المللی شبیه سازی انسان	۷
۷	پیشگفتار:	۷
۹	مقدمه	۹
۱۱	مفهوم شبیه سازی	۱۱
۱۵	محاسن و معایب شبیه سازی	۱۵
۱۸	دیدگاه اسلام پیرامون شبیه سازی	۱۸
۲۵	دلایل موافقان:	۲۵
۲۶	دلایل مخالفان:	۲۶
۳۰	پاره ای از مشکلات حقوقی شبیه سازی:	۳۰
۳۱	شبیه سازی از دیدگاه فقهی	۳۱
۳۵	شبیه سازی انسان در سطح بین الملل	۳۵
۳۹	حقوق بین الملل خصوصی	۳۹
۴۲	۸ دلایل و تحلیل الهیاتی تحریم شبیه سازی انسان	۴۲
۴۶	نتیجه گیری	۴۶
	The Legal and International Jurisprudence Study of Human Cloning	51
	ABSTRACT	51
	1. Introduction	52
	2. The concept of cloning	54
	3-1- Advantages	56
	3-2- Disadvantages	57
	4. The viewpoint of Islam on cloning	58
	4-1- Ideological dimension	59
	4-1-1- Cloning in ideological aspect	59

4-2- Moral aspect.....	62
4-2-1- Cloning in moral aspect.....	62
Reasons of the proponents:	62
Reasons of opponents	63
4-3- Legal aspect	65
4-3-1- Human cloning in legal aspect	65
Some of the legal problems of cloning:.....	66
5. Cloning from jurisprudential viewpoint.....	67
6- Human cloning in the international level.....	69
7- The International Private Law	72
8. The theological reasons and analysis of banning human cloning	74
8-1- Analysis of theological reasons:.....	75
9. Conclusion.....	77

www.ketab.ir

بررسی فقهی حقوقی و بین‌المللی شبیه‌سازی انسان

پیشگفتار:

کتاب حاضر، با عنوان بررسی فقهی حقوقی و بین‌المللی شبیه‌سازی انسان است که از روش کتابخانه‌ای و توصیفی استفاده شده است. کلونینگ یعنی تکثیر غیر جنسی سلول‌های تکامل یافته جانوری و شبیه‌سازی در انسان به معنای تولید مثل غیر جنسی، تولید مثل بدون تلقیح سلول اسپرم مرد با سلول تخمک زن است. شبیه‌سازی در انسان دو قسم است: شبیه‌سازی درمانی (تحقیقاتی) و شبیه‌سازی مولد انسان هدف در شبیه‌سازی درمانی (تحقیقاتی) به دست آوردن سلول‌های بنیادی، توسعه تحقیقات پزشکی و درک چگونگی عملکرد سلول‌ها، بافت‌ها و اندام‌ها و تولید بافت و... است. هدف در شبیه‌سازی مولد انسان، تولید انسان بدون تلقیح سلول اسپرم با سلول تخمک است. مذهب کاتولیک و آیین ارتدوکس و پروتستان شبیه‌سازی انسان اعم از مولد و درمانی را ممنوع اعلام کرده‌اند. تنها فرقه‌ی

لیبرال از آیین پروتستان است که شبیه سازی درمانی را جایز دانسته و در مورد شبیه سازی مولدهام، از بیان نظری صریح خودداری کرده است. به طور کلی شبیه سازی مولد انسان از نظر یهودیان هم ممنوع است، اما در مورد شبیه سازی درمانی از آن حمایت می کنند. علمای اهل سنت شبیه سازی درمانی را به دلیل اعتقاد به عدم حرمت از بین بردن جنین پیش از استقرار در رحم حلال می دانند. در باب شبیه سازی مولد انسان، نظر غالب فقهای اهل سنت این است که تولید مثل غیر جنسی و شبیه سازی در حوزه انسانی، عملی نامشروع است. در حکم شبیه سازی مولد انسان، در میان علمای شیعه اتفاق نظری وجود ندارد. ما به طور کلی در باب شبیه سازی درمانی حکم به جواز داده اند. کشورهای غیر سازمان ملل متحد، در مورد این که شبیه سازی مولد انسان ممنوع گردد اتفاق نظر دارند. اما در خصوص این که شبیه سازی درمانی هم ممنوع گردد یا خیر؟ اختلاف نظر دارند. در نتیجه باید گفت: حتی اگر شبیه سازی مولد انسان، در سطح ملی و بین المللی ممنوع گردد، نباید شبیه سازی درمانی را ممنوع اعلام کرد. بنابراین هدف کلی این مقاله آشنایی با مسأله شبیه سازی انسان از دیدگاه فقهی حقوقی و بین المللی است.

شبیه سازی انسان، پدیده ای است نوظهور که هنوز در آغاز راه شگرف و بی مانند خود است و از همین روستا که دغدغه های متفکرین عالم، به ویژه عالمان دین و اخلاق را به خود مشغول کرده است. هرچند عده ای به دلیلی هزینه بالای تکنولوژی شبیه سازی، شیوع آن و در نتیجه پرسش های اخلاقی پیرامون آن را اغراق آمیز می دانند ولی پاسخ به این پرسش اساسی ضرورتی گریز ناپذیر است: آیا شبیه سازی انسان از نظر اخلاقی مجاز است یا خیر؟ شاید بسیاری پرسیده، صرفاً دانشی نوین است که بشر ناگزیر از تسلیم در مقابل آن می باشد همان لور که بشر امروز، در جنگال سلاحهای مرگباری اسیر است که ناشی از توسعه تکنولوژی هسته ای در گذشته ای نه چندان دور می باشد. با کمی دقت در زوایای این مسأله، می توان به این نتیجه رسید که نظیر چنین پرسش هایی در آغاز انقلاب تکنولوژیک، مطرح بوده است.

انتشار اولین اخبار مبنی بر دستیابی بشر به فناوری شبیه سازی و تلاش در راستای شبیه سازی انسان، صاحب نظران پهنه های مختلف را با چالشی رو به رو ساخته، آنان را به موضع گیری و پاسخگویی واداشت. صاحب نظران

پهنه ی اخلاق پزشکی هم از این چالش برکنار نماندند و آنان نیز به اندیشیدن وادارا شدند. اکنون پرسش این است که آیا شبیه- سازی انسان با اصول بنیادین اخلاقی تداخل دارد و اصول اخلاقی حاکم بر پژوهشهای اخلاق پزشکی را نقض می کند یا با آن برخوردی ندارد و به دیگر سخن، آیا به لحاظ اخلاقی می توان در شرایط کنونی به روایی شبیه سازی حکم داد؟ قوت گرفتار امکان شبیه سازی انسان، به مفهوم تولید انسان جدید از طریق کپی ژنتیک، بی انسان، نگرانیهای اخلاقی و حقوقی فراوان در پی آورد.

واکنش به این پدیده، منحصر به حوزه های ملی و قانون گذاری داخلی نماند و در سطح بینالمللی نیز کوشش شد. با محدوده ای برای آن تعیین شود. به عنوان نخستین اقدام ضروری، سازمان منطقه ای و بین المللی در اسناد متعدد ممنوعیت شبیه سازی مولد انسان را به حایب رساندند. در خصوص شبیه سازی درمانی، به علت اختلاف نظرها، چنین ممنوعیتی به صراحت مطرح نشد. بنا به اهمیت مباحث شبیه سازی در نهایت موضوع در مجمع عمومی ملل متحد مطرح شد و گمان میرفت مجمع یک پیمان بین المللی در این باره تدوین خواهد کرد.